

ÖVERFÖRMYNDARE
I SAMVERKAN

HÄRRYDA • KUNGSBACKA • MÖLNDAL • PARTILLE • ÖCKERÖ

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Alla personer som är under 18 år är omyndiga och ska ha **en vårdnadshavare och förmyndare**. Oftast är föräldrarna både vårdnadshavare och förmyndare men i vissa situationer måste tingsrätten utse någon annan person för dessa roller. Man talar då om *särskilt förordnad vårdnadshavare* eller *särskilt förordnad förmyndare*

En särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten efter ansökan av kommunens socialnämnd.

När behövs en särskilt förordnad vårdnadshavare?

En särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses om båda föräldrarna avlider eller om föräldrarna är olämpliga som vårdnadshavare och förmyndare. Det kan också behövas en särskilt förordnad vårdnadshavare om föräldrarna under en längre tid inte kommer att kunna fatta beslut i frågor som rör barnet. Det kan vara att vårdnadshavaren är försvunnen eller är skilt från barnet under lång tid, som exempelvis ensamkommande barn.

Vad innebär det att vara särskilt förordnad vårdnadshavare?

En särskilt förordnad vårdnadshavare tar över föräldrarnas roll som vårdnadshavare och, om tingsrätten inte beslutar något annat, även förmyndare.

I rollen som vårdnadshavare ansvarar du för barnets personliga förhållanden till dess barnet är 18 år. Det innebär bland annat att du hjälper barnet i kontakt med skola, myndigheter, sjukvård, omsorg samt deltar i den långa planeringen för barnets framtid. Du har en regelbunden kontakt med socialtjänsten och ser till att barnet får omsorg, tillsyn och trygghet.

Om det är möjligt, ska du också se till att barnet har kontakt med sin biologiska familj och andra anhöriga inom och utom landet samt ansöka om pass och id-kort.

I rollen som förmyndare ansvarar du för barnets ekonomi och är skyldig att årligen redovisa denna till överförmyndaren. Här ingår också att exempelvis söka barnbidrag, studiebidrag och liknande samt skriva under papper där vårdnadshavarens/förmyndarens namnteckning krävs. Har barnet tillgångar, till exempel pengar på bank eller aktier, är det du som ansvarar för dessa tillgångar.

Ingen försörjningsplikt

Som särskilt förordnad vårdnadshavare har du ingen skyldighet att försörja barnet ekonomiskt

Vad krävs för att bli särskilt förordnad vårdnadshavare?

När en särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses startar socialnämnden en utredning för att bedöma om personen som är föreslagen att utses är lämpad att se till att barnet får omvårdnad, trygghet och en god uppfostran. Vid rekryteringen tas hänsyn till barnets ålder och utveckling samt den personliga anknytningen mellan barnet och den tilltänkta vårdnadshavaren. Det är endast myndiga personer som kan bli särskilt förordnad vårdnadshavare. Det finns inget krav på att den tilltänkta vårdnadshavaren ska kunna prata barnets språk.

God man för ensamkommande barn – särskild förordnad vårdnadshavare, vad är skillnaden?

En god man för ensamkommande barn utses av överförmyndaren på begäran av socialnämnden eller Migrationsverket. En god man är både förmyndare och vårdnadshavare.

En särskilt tillförordnad vårdnadshavare ska utses av tingsrätten på begäran av socialnämnden. Socialnämnden har en skyldighet att snarast ansöka till tingsrätten om en särskilt förordnad vårdnadshavare när

ett ensamkommande barn beviljas uppehållstillstånd i Sverige och om barnet i lagens mening betraktas som ett ensamkommande barn.

Som särskilt förordnad vårdnadshavare blir du vårdnadshavare, *vilket är en juridisk starkare ställning* än att vara god man för ett ensamkommande barn. Den särskilt förordnade vårdnadshavaren kommer att stå under tillsyn av två myndigheter, av socialtjänsten när det gäller rollen som vårdnadshavare och *överförmyndaren när det gäller rollen som förmyndare*.

Som särskilt förordnad vårdnadshavare har du samma rätt och skyldighet som en god man för ensamkommande barn att bestämma i frågor om barnets personliga angelägenheter som boende, skolgång och ekonomi. Som särskild förordnad vårdnadshavare ligger fokus mer på vardagliga frågor, att i samråd med barnet planera för framtiden, inför sin myndighetsdag. Sannolikt har barnet redan fått bankkonto, id-kort och ansökt om studiemedel eftersom gode mannen som det ensamkommande barnet har haft redan ordnat detta i samband med att barnet fick uppehållstillstånd. I den nya rollen ingår naturligtvis fortfarande att företräda barnet inför skola och myndigheter.

Barnbidrag

Vårdnadshavaren kan få barnbidrag från och med månaden efter det att denne fick vårdnaden om barnet. Barnet måste då ha ett giltigt uppehållstillstånd och anses som bosatt i Sverige.

Om socialnämnden har placerat ett barn som kommit ensam till Sverige i familjehem får Försäkringskassan betala ut barnbidrag till familjehemsföräldern eller familjehemsföräldrarna. En förutsättning är att kommunen har lämnat en begäran om utbetalning av barnbidrag till Försäkringskassan.

Flerbarnstillägg

Utöver barnbidraget betalas ett flerbarnstillägg ut automatiskt till den som får barnbidrag för minst två barn. Flerbarnstillägg kan aldrig betalas ut till en familjehemsförälder.

Bidrag från CSN

För att barn ska ha rätt till studiehjälp måste barnet läsa på heltid och utbildningen ge rätt till studiestöd. Studiehjälp kan fås när barnet studerar på gymnasieskola, komvux eller folkhögskola till och med vårterminen det år barnet fyller 20 år. Fram tills barnet fyller 18 år, är det särskilt förordnad vårdnadshavaren som får studiebidraget utbetald till sitt konto.

Om barnet är borta från skolan utan giltig anledning, räknas det som skolk. Barnet kan då bli av med studiebidraget. Om CSN hinner betala ut pengar som barnet inte hade rätt till, kan barnet få ett återkrav. Det betyder att särskilt förordnad vårdnadshavare eller barnet måste betala tillbaka de pengarna. Avbryter barnet studierna och hoppar av utbildningen måste särskilt förordnad vårdnadshavaren meddela skolan om det. Skolan meddelar sedan CSN.

Hur kontrolleras särskilt förordnade vårdnadshavare?

När särskilt förordnade vårdnadshavare förordnas innebär det att särskilt förordnad vårdnadshavare årligen måste redovisa sin förvaltning av barnets egendom till överförmyndaren.

Förteckning över tillgångar och skulder inom två månader

Särskilt förordnade vårdnadshavarens första redovisning till överförmyndaren är att upprätta en *förteckning* över barnets

tillgångar och skulder. Förteckningen intygas på heder och samvete och är utgångspunkten för årsräkningen.

Årsräkning/sluträkning

Särskilt förordnad vårdnadshavare ska **före den 1 mars varje år** lämna en årsräkning som redovisar vilka inkomster och utgifter som barnet har haft under ett kalenderår eller viss period.

Om uppdraget upphör, ska en sluträkning lämnas **inom en månad** från det att uppdraget upphörde.

Arvode

Särskilt förordnad vårdnadshavare har rätt till arvode och kostnadsersättningar för sitt uppdrag **när det gäller rollen som förmyndare** och kan begära detta hos överförmyndaren. Överförmyndaren beslutar om arvode och ersättningar i samband med granskningen av årsräkning/sluträkning.